



Г. В. Самойленко

# Ніженський Благовіщенський чоловічий монастир

**НІЖИНСЬКИЙ БЛАГОВІЩЕНСЬКИЙ ЧОЛОВІЧИЙ МОНАСТИР УПЦ МП** Засн. на поч. 18 ст. з ініціативи митрополита Стефана Яворського у м. Ніжин (нині Черніг. обл.), де на той час настоятелем Свято-Микол. собору був його брат. Гол. споруда – Благовіщен. собор (нині пам'ятка архітектури нац. значення), споруджений 1702–16 Г. Устиновим. В арх-рі будівлі поєднано риси бароко і давньорус. стилю. Собор п'ятибанний, чотиристовпний, дев'ятидільний за планом. В основі споруди лежить хрест, між раменами якого – заокруглені прибудови, які всередині храму не відділені стінами. Відсутні також традиц. півкруглі вівтарні апсиди. Вівтарну частину оздоблено живописом місц. майстрів. 1716 до обителі приєднано Ніжин. Ветхоріздвяний Свято-Георгіїв. монастир (засн. у 1-й пол. 17 ст.; гол. споруда – церква Різдва Пресвятої Богородиці). Згодом збудовано трапезну, келії, госп. споруди. Стефан Яворський подарував монастирю особисту бібліотеку, яку 1731 перевезено до Харкова. 1750 зведено одноповерх. корпус келій. Знач. руйнувань обителі завдали пожежі 1750, 1757 та 1797. У 1803–23 настоятелем монастиря був архімандрит Віктор (Черняєв), під керівництвом якого відремонтовано старі будівлі, поновлено настін. живопис Благовіщен. собору, збудовано трапезну Петро-Павлів. церкву, дзвіницю з годинником, келії, монастир. крамниці. В обителі зберігалися чудотворні Корсун. ікона Божої Матері, яку, за переказами, написав митрополит Київський Рафаїл Заборовський, та ікона св. Георгія Змієборця. На поч. 1920-х рр. монастир закрито, будівлю Благовіщен. собору використовували як майстерню для ремонту техніки. В результаті цього загинув весь розпис (2500 м<sup>2</sup>), семиярус. іконостас та ін. церк. святині. 1999 розпочато відновлення обителі. Ніжин. міська рада передала окремі приміщення на баланс монастиря. Першим настоятелем став ігумен Гурій, від 2020 намісник – архімандрит Феодосій (Марченко). Нині більшість монастир. будівель відремонтовано. Поновлено зовн. частину Благовіщен. собору з розписом ікони Благовіщення. Відремонтовано й оздоблено церкву св. Петра і Павла, в якій зберігаються мощі святих. Проживають 8 монахів у священ. сані, 1 інок і 2 послушники. На тер. обителі знаходиться Ніжин. єпархіал. упр. Митрополит Климент (Вечера) є священноархімандритом монастиря.

## Фотоілюстрації



## Рекомендована література

1. Чернов И. Краткая история построения Нежинского Благовещенского монастыря, называемого Богородичным Назаретом. Москва, 1815;
2. Хойнацкий А. Ф. Очерк истории Нежинского Благовещенского монастыря. Нежин, 1907;
3. Гапоненко Д. Ніжинський Благовіщенський монастир (XVIII – початок XX ст.): історіографія проблеми // Сіверян. літопис. 2012. № 1–2;
4. Самойленко Г. В., Самойленко С. Г. Культурне життя в Ніжині у XVII–XVIII ст. Ніжин, 2012.

### **Бібліографічний опис:**

Ніженський Благовіщенський чоловічий монастир / Г. В. Самойленко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2021. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-74118>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).